

Maj 2017

Månadsbladet

Vår i Ågesta. Foto: B Sundberg

Gröna kilarnas dag - 21 maj

Länsförbundet har under åren arbetat mycket och ihärdigt med de gröna kilarna. För 11 år sen startade samarbetet i Rösjökilarna mellan kommunerna Danderyd, Sigtuna, Sollentuna, Täby, Upplands Väsby och Vallentuna samt Landstinget, andra myndigheter, högskolor och ideella organisationer. Några år senare startades samarbetet i Angarn- och Bogesundskilarna som omfattar kommunerna Täby, Vallentuna, Vaxholm och Österåker.

Visionen är att "Kilarna är högt värderade, välbesökta tätortsnära naturområden som bidrar till regionens attraktiva livsmiljö". Besökskartor, guidningar, skyltning, kartläggning av ekologiska landskapssamband samt kartappen Gröna kilar är alla exempel på projekt som har genomförts inom kilsamverkan.

Länsförbundet ser gärna att kilsamverkan sker i alla de 10 kilarna. Det är viktigt att formalisera kilsamverkan genom politiska beslut. Vi hör från tjänstemän att de vill arbeta med kilarna men att de inte har något po-

litiskt uppdrag att göra så. Det blir då viktigt att även kretsarna trycker på sina kommunalpolitiker.

Gröna kilarna är under hårt tryck i hela länet. Hela tiden naggas de i kanten. Det är attraktiv mark i och kring de gröna kilarna. Ett problem är att kommunerna bara ser till sin kommun eller bara till en specifik detaljplan och inte har ett helhetsperspektiv. I detaljplaner brukar vi prata om kumulativa effekter, dvs samlade effekter. Bygger man i ett område skriver ofta kommunerna att det har små effekter på miljön och den kringliggande naturen. Problemet är att om man bygger på två, tre eller kanske fyra ställen i samma område kommer alla dessa tillsammans att ha en effekt. Det tas ofta inte med i resonemanget från kommunerna. Ett annat problem är att en kommun vill bygga något i sin kommun vilket kan påverka andra kommuner. Det handlar ofta om att man vill bygga bostäder eller infrastruktur som gör att man gör kilen smalare.

Flera kretsar och organisationer kommer att anordna aktiviteter kopplade till **Gröna kilarnas dag**, 21 maj. Det är bl a Sollentuna tillsammans med Danderyd och Täby samt Vallentuna. (Aktiviteter på detta tema sker även 7 och 14 maj). Läs mer på affischen längst bak i detta blad!

KALENDER

7 maj
21 maj

Moderna spårvägar
Gröna kilarnas dag

Beatrice Sundberg
Ordförande

Anna Kärrman

Katrin Jones Hammarlund

Rapport från länsstämman

Länsstämman hölls den 8 april, dagen efter attentatet på Drottninggatan. Trots att det var så nära inpå kom de flesta som hade anmält sig, drygt 50 personer. Dagen började med en tyst minut för att hedra offren.

Under förmiddagen får vi en föreläsning av Anna Kärrman, universitetslektor på Institutionen för naturvetenskap och teknik på Örebro universitet, om förekomsten av mikroplast i Östersjön och våra stora sjöar.

Anna gav oss en mycket pedagogisk och intressant genomgång av hur svårt det är att bryta ner plaster i naturen, särskilt de som hamnar i våra hav och sjöar. Plasten bryts så småningom ner i mindre beståndsdelar, till mikroplaster. Med mikroplast menas små partiklar, från 5 mm ner till 10 mikrometer, som forskarna hittar i våra hav, bl a i Östersjön.

Ett av problemen är att mikroplasterna äts upp av plankton, som äts upp av större varelser, som äts av fisk, fåglar, människor m fl. Vi människor får i oss mikroplaster, särskilt när vi äter fisk och skaldjur. Hur detta påverkar vår hälsa kan vi ännu bara spekulera i.

Fåglar och fiskar uppfattar små plastbitar som mat, det fyller magen, de känner sig mätta - vilket gör att de långsamt svälter ihjäl...

Efter föredraget var det dags att tacka av Katrin Jones Hammarlund, som jobbat på länsförbundets kansli i 8 år. Katrin skall börja på Studieförbundet i Stockholm som kontaktperson för Naturskyddsföreningen i länet, så vi kommer att ha mycket kontakt med henne även i fortsättningen!

Länsstämman genomfördes på eftermiddagen med Karin Wahlgren från Klimataktion som ordförande och Katrin Jones Hammarlund som sekreterare. Många tackades av efter flera år i styrelsen och valberedningen; Margareta Olofsson, Mia Torpe, Martin Lindén, Maria Högvist, Anneli Bengtsson och Bo Eknert. Tack för allt under de gångna åren!

Nya styrelsen ser ut som följer:

Ordinarie: Beatrice Sundberg, ordförande, Cécile Everett, vice ordförande, Ronny Fors, Vilhelm Herlin Jan Holmbäck och Emelie Nilsson. Suppleanter: Karolina Lisslö, Kristiina Mustonen samt Fredrick Regnell. Valberedningen består nu av Martin Lindén, Martin Dahl samt Eivor Niklasson.

Karin Schmidt & Beatrice Sundberg

Månadsbladet — Nyhetsbrev för Naturskyddsföreningen i Stockholms län

En periodisk tidskrift som kommer ut 10 ggr/år och distribueras med e-post till aktiva i Naturskyddsföreningens kretsar i Stockholms län. **Manusstopp:** den 20:e i varje månad.

Redaktionen: Karin Schmidt red, Erik Beckman, Maria Bergström, Katrin Hammarlund, Beatrice Sundberg.

Regionalt kansli: Norrtullsgatan 12N (Brygghuset), Box 6361, 102 35 Stockholm. Tfn 08-644 52 70

E-post: kansli.stockholm@naturskyddsforeningen.se. Hemsida: <http://stockholms-lan.naturskyddsforeningen.se/>

Ansvarig utgivare:

Beatrice Sundberg
08 644 52 70

UBNR: 21578

(c) Copyright 2009

Hur förenar vi frågor om trafik och närnatur i en hållbar stadsutveckling?

Samtal utifrån planer för moderna spårvägar i Stockholms län

Söndag 7 maj 10.00-15.00

Plats. Naturskyddsföreningens rikskansli,
Åsögatan 115.

Föreläsare är bl.a. Björn Sylvé, sakkunniga från Stockholms läns landsting och vår egen organisation. Moderator: Jens Forsmark, Naturskyddsföreningen. Vi återkommer med info om detta seminarium inom kort på vår hemsida men det går att anmäla sig redan nu, eller skicka ett e-post med intresseanmälan så mailar vi info när programmet är klart!

Anmälan: Till erik.beckman@naturskyddsforeningen.se **senast den 3:e maj**. Uppge namn, ev. kretstillhörighet och om du har någon matallergi. Seminariet är kostnadsfritt och lättare lunch och fika serveras.

Dags för grodvandringen - se upp!

Kring april – maj pågår grodornas och paddornas vandring från sina vintervisten till ett lämpligt vatten för parningslek. Ofta måste de ta sig över en bilväg för att nå sitt mål, och ibland blir det rena massakern. En del år finns färre grodor och paddor, och då är det extra viktigt att de får hjälp att föröka sig.

Nynäshamns Naturskyddsförening har tillverkat varningsskyltar som kan sättas upp där man vet att djuren bör skyddas. Helt enkelt för att be bilister visa hänsyn till de små livet.

Framåt hösten skall de nya smågrodorna ta sig hem, och är då lika beroende av visad hänsyn. Nynäshamnskretsen har tillverkat ett antal skyltar som finns att hämta i Nynäshamn, kanske mot ett litet bidrag.

Vid intresse, hör av er till
nynashamn@naturskyddsforeningen.se
Eva Dannstedt Branting 070 303 1948

Vill ni ha skyltar? Kontakta Nynäshamnskretsen!

Bra Miljöval

Är du vår nästa butikskontrollant?

Idag finns det ca 200 butiker märkta med Bra Miljöval från norr till söder! Alla Willys och Willys Hemma butiker, ICA Torgkassen i Uppsala, Östenssons Livs i Starby och Östenssons Livs i Skänninge har vår miljömärkning Bra Miljöval.

För att butikerna ska få vår märkning krävs det att de uppfyller många hårda krav, allt från sortiment till energiförbrukning granskas årligen antingen på plats i butiken av engagerade medlemmar i föreningen, eller centralt från oss på riks. Utan detta engagemang hade inte märkningen kunnat hålla den höga nivå den idag gör!

En stor del av butikerna har redan kontrollerats för året men det är några butiker kvar som saknar en kontrollant, kanske att du vill bli vår nästa? Arbetet tar högst två timmar och om ni är flera intresserade kan kontrollen göras tillsammans. Ni får alltid stöd från oss på riks både före, under och efter kontrollen!

Idag saknar vi butikskontrollanter i:

Willys Fridhemsplan,
Willys Enköping,
Willys Hemma Liljeholmen,
Willys Hemma Saltsjöbaden
Willys Knivsta
Willys Lidingö
Willys Norrtälje
Willys Nynäshamn
Willys Port 73 (Haninge)
Willys Stockholm Vinsta
Willys Stockholm Länna
Willys Stockholm Rissne
Willys Stockholm Tumba
Willys Stockholm Veddesta Handel
Willys Tyresö

Kontakta mig:

Rickard Lundin

Produktansvarig Bra Miljöval Livsmedelsbutik
Naturskyddsföreningen
Telefon: 0723-733 639
rickard.lundin@naturskyddsforeningen.se

Nyfiken på solenergi?

Välkommen på kostnadsfria seminarier om hur du installerar solceller på ditt tak!

Hur miljövänliga är solceller? Hur fungerar dem? Hur stor är en anläggning? Kan jag ha solceller på mitt tak? Hur går man tillväga och vad kostar det? Solenergiexperter går igenom hur det går till hela vägen från idé till färdig anläggning. En halvtimme innan och efter seminariet finns installatörer och energi- och klimatrådgivare på plats för att svara på frågor. Vi bjuder på fika.

Läs mer och anmäl dig på:

www.energiradgivningen.se - 08-29 11 29

**Opartisk och kostnadsfri rådgivning
från din kommun**

Hur mycket solenergi ger ditt tak?

Skriv in din adress och testa redan idag!
www.energiradgivningen.se/solkartan

Seminariet

ges vid flera tillfällen kl. 18.30–20.00

- 8 maj **Tyresö** Biograf Forellen
- 9 maj **Bromma** Bromma Gymnasium
- 10 maj **Vallentuna** Kulturhuset
- 11 maj **Solna** Solna stadshus
- 16 maj **Hägersten** Hägerstensåsens medborgarhus
- 17 maj **Upplands Väsby** Messingenhuset
- 18 maj **Värmdö** Kommunhuset
- 1 juni **Salem** Murgrönan, Salem centrum

Håll utkik:

seminariet ska hållas även i **Haninge** och **Huddinge**

Maj 2017

Månadsbladet

seed
the
thought

Stockholm Earth Week

INTRODUCING

Stockholm Earth Week är en vecka full med events på Frescati Campus som organiseras av studenter och för studenter, men inte minst också för alla de andra som tycker att miljö- och klimat-frågor är viktiga för vår framtid. Stockholm Earth Week initierades år 2010 av en kanadensisk utbytestudent på Stockholms universitet. Sedan dess har Stockholm Earth Week återkommit vartenda år i regi av Symbios, som är kretsen för studenter på Stockholms universitet och tillika en kår förening.

I år går Earth Week av stapeln mellan den 15-19 maj. Vårt mål är att förbättra vårt klimat och vår miljö genom att främja en miljövänlig och grön livsstil. Det gör vi genom att skapa en plattform för seminarier och sociala aktiviteter för att engagera organisationer och människor att kommunicera det gröna budskapet.

Årets tema är de fyra elementen - vatten, jord, vind och eld. Varje dag kommer symbolisera ett element som aktiviteterna kommer att kretsas kring. För att se schemat kan du hålla koll på vår hemsida som kommer att uppdateras allteftersom event blir klara. Det går också hålla sig uppdaterad med det senaste som händer på vår Facebooksida där vi även kommer att lägga upp event.

Vill ni följa vad som händer i vår krets så har även Symbios en Facebooksida med information. Frågor kan också ställas till vår mail. Hoppas vi ses!

Symbios

Earth Weeks Facebooksida:
www.facebook.com/stockholmeearthweek

Symbios Facebooksida:
www.facebook.com/symbiosSU

Är du framtidens miljöhjälte?

Vi söker nu 20 personer till vårt ideella traineeprogram. Som ideell trainee får du en unik möjlighet att bidra till en bättre miljö och samtidigt lära känna Naturskyddsföreningen. Du får en grundlig introduktion till de frågor och strategier som föreningen arbetar med.

Du deltar i det ideella traineeprogrammet på din fritid. Programmet innehåller fem träffar, oftast fredag-lördag här på Naturskyddsföreningens riksskansli. Förhoppningsvis genomför vi även i år den populära studieresan till Bryssel.

Under träffarna går vi igenom aktuella miljöhot och föreningens förslag på lösningar. Vi tar också upp frågor om föreningsutveckling och ledarskap i ideella organisationer.

Vi delar också in gruppen i regionala mindre grupper där du kommer tillhöra en regional grupp beroende på var i landet du bor. Genom den regionala gruppen får du extra bra ingångar till föreningens lokala arbete och lär känna engagerade i föreningen i din region.

Under det ideella traineeåret får du även en chans att göra något konkret för en bättre värld som projektledare för ett projekt som du genomför med andra i föreningen. **Ansök senast 18 maj!** Ansök och läs mer på <http://www.naturskyddsforeningen.se/om/jobba-hos-oss>

NYA styrelsemedlemmar? NYA aktiva?

Skicka namn och mailadress till karin.schmidt@naturskyddsforeningen.se så får du dom Månadsbladet och Naturkalendern varje månad!

Naturkalendern i Stockholms län

Maj 2017

Utdrag ur program från Naturskyddsföreningens kretsar i Stockholms län.
Fler aktiviteter finns på respektive krets hemsida

Lördag 6 maj

Vårfotografering

Målet för fototuren är Byholmen, Häringe. Våren där brukar vara helt sagolik med enorma mängder av bl.a blåsippor. Framför allt riktar vi in oss på makrofotografering, men all fotografering går bra. Vi hoppas på lite spännande ljus. Samling för samåkning utanför Systembolaget i Västerhaninge kl 14.00. Ca 4 timmar. Anmälan senast 4 maj till ingeborg.may@comhem.se, tel: 712 92 95 eller lilian.lundin@glocalnet.net., Tel: 745 24 02.

Haninge

Fågel- och blomstervandring vid Svartsjövik

Svartsjövik får i dag anses höra till stockholmstraktens förnämsta fågel- och blomsterlokaler. Här "minglar" i maj månad rödrommar, tranor och ett flertal gåsarter med sim- och dykänder samt småvadare. Ett flertal häckande rovfåglar har sina jaktmarker här, medan andra flyttar förbi till sina hemtrakter längre norrut. Efter fågelskådningen njuter vi av blomsterprakten i den botaniskt rika Svartsjöparken, där färggranna sippor trängs med olika nunneörter, vårlökar och ramslökar. Hand- och tubkikare förhöjer turens utkomst liksom en matsäck med vårprägel. MNF:s Urpo Könnömäki och Bosse Nylén bidrar med benäget bestämningsbistånd.

Samling kl. 08.00 vid kommunhuset Tappström för smart och social samåkning alt. vid Svartsjö slott kl.08.30.

Mälaröarna

Söndag 7 maj

Fagersjöskogen – Magelungen

Fagersjöskogen är ett mycket värdefullt natur- och friluftsområde i Stockholm, med ett rikt växt- och djurliv. Vi går igenom skogen främst på stigar (bitvis kuperat) fram till sjön Magelungen. Vi vandrar sedan utmed sjön västerut och får bl.a. höra om ekosystemtjänster och strandskydd. Ca 7 km. Medtag fika! Avgift: Medlem 40 kr, övriga 60 kr. Info: Anders Tranberg, tel 073-724 63 07. Samling kl.10 vid Hökaräng-

ens T-banestation, södra utgången. Avslut busshållplats Magelungsvägen eller Rågsved T-banestation, cirka 14.00.

Stockholm/Söderort

Fågelskådningens dag Tullgarn

Ta med familj, vänner och lite fika och följ med på en tur runt slott och parken under vägledning av skådare ifrån Södertälje. Stövlar och lite grövre kläder brukar behövas, finns kikare så ta med den. Samling vid centralens parkeringsplats kl 06.00 alt. vid Tullgarns slottsparkering cirka kl 06.30. Samarr. med Södertälje Ornitologiska förening.

Södertälje-Nykvarn

Torsdag 11 maj

Vårvandring i Ekbacken

Vi samlas vid brostugan i Larsberg kl. 14.00 och vandrar i Ekbacken när blomningen och våren är som vackrast. Med oss har vi Karin Byström som känner området väl och de rara örter som växer där. Känner du igen vårärt, desmeknopp, tandrot och vätteros? Med oss har vi också Martin Lagerlöf från Naturskog, som har fått kommunens uppdrag att varsa om sköta lövskogslunden, så att dess värden består. Martin berättar för oss om sina idéer och sitt arbete. Ca 2 timmar. Glöm inte termos och matsäck i ryggsäcken. Vandringen arrangeras i samarbete med Friluftsfrämjandet. Kontakt: Christian Gottlieb, 070 303 29 14

Lidingö

Lördag 13 maj

Många fåglar och träd

Nu har många av flyttfåglarna anlänt och vi kan titta och lyssna på dem tillsammans med Anders Turesson. Den här gången åker vi till Hjälsaviken och därefter till ett

arboretum alldeles i närheten för att med ledning av Mats Olsson lära känna både vanliga och ovanliga träd. Ta med matsäck, varma kläder och gärna kikare. Samling vid Märsta station kl. 06.30 och vid Sigtuna busstation kl. 06.45. Kontakt: Gunnel Petersson, 073-076 91 38, gunnel.sigtuna@telia.com

Sigtunabygden

Fågelmorgon i Alby

Vi går på fågelkonsert i vårmorgonen genom ångar o hagar och tittar sedan om Fiskgjusen, vår näst största fågel efter örnen, matar sina ungar i boet. För den häckar i Alby! Samling kl. 8.00 vid "Naturens rum", Alby Friluftsgård. Ta gärna med lite morgonfika! Och kikare om du har. Annars får du låna. Har du inte tidigare varit med på en fågelmorgon, är du särskilt välkommen! guide: Åke Wansölin 070-587 21 55

Tyresö

Gökotta vid Näsudden

Vi vandrar i lugnt tempo med täta stopp för att lyssna eller titta på fåglar. Kanske hinner vi till yttersta udden. Kanske inte. Anders Barkengren guidar. Vi stannar och fikar på någon vacker plats. Ta med varma kläder, matsäck och kikare om du har. Anmälan senast dagen innan för att samordna transporter och för att kunna informera om det blir några ändringar. Samling kl. 05.00 vid P-platsen vid Näsuddens reservat. Ca 4 timmar. Anmälan senast den 12 maj till Ann Sjölander, 070-888 53 16.

Österåker

Lördag 13 alt. söndag 14

Nybörjare i fågelskogen?

Lär känna de vanligaste fåglarna. Välkommen att följa med Hans Nordin på en utflykt i fåglarnas spännande värld. Lär dig känna igen de vanligaste fåglarna och deras sång! Tag med kikare om du har och något gott till fikarasten. Samling vid Ullna Strand kl 10. Cirka 2 timmar. Anmälan till Hans Nordin, tfn 08-756 31 32 eller Siv Grönlund, tfn 08-510 110 73, senast torsdagen den 11 maj.

Täby

Söndag 14 maj

Vårfågelsång i Lunden, Sjötorp

Lunden ingår i Drevvikens naturreservat som invigdes i september 2014. Vi lyssnar på fågelsången och guidas av Rolf Larsson som i många år fotograferat och följt fågellivet i Lunden. Ta med: Kikare och matsäck. Kläder efter väder. Ca 4 timmar. Samling kl 8.00 på parkeringen vid Sjötorpsvägen. Ca 4 timmar. Hitta hit: Infart från Gamla Nynäsvägen, fortsatt till fots till järnvägen. Från pendeltåget i Skogås, följ järnvägen söderut till Sjötorpsvägen eller ta buss 830 eller 831 till hållplats Sjötorpsvägen. Kontakt: Rolf Larsson, 070-649 90 92.

Huddinge

Geologiexcursion vid Gåseborg

Vandringen leds av Paul Evins som kommer ta med oss på en resa genom tiden. Från bildandet av gamla berggrunden när Sverige var mer som Indonesien, till byggandet av en stor bergskedja, till deras vittring av isen, till ankomsten av människor och användningen av Gåseborg som en borg från äldre järnåldern. Samling kl 10.00 vid parkeringen intill Hummelhora hage som ligger på vänster sida ca 700 m in på Vattenverksvägen. Ca 2,5 timmar. Kontakt: Karin Hanze, 070-572 08 40.

Järfälla

Fågelsång för nybörjare

Lär dig känna igen sången av bofink, lövsångare och andra vanliga småfåglar. Lands naturreporter Håkan Steen guidar under en två timmars promenad i den fina skogen vid Ösby Träsk i Gustavsberg. Samling vid Ösbyskolans sporthall kl 8.00. Ta på bra skor och ta med fika. Ingen föranmälan. Samarrangemang med Värmdö fågelklubb.

Värmdö

Söndag 21 maj

Natur- och kulturvandring

Vi gör en rundvandring utefter kvarteren Tegelhagen, Odinslund, Midgård och tillbaka till Tegelhagen. Våra guider är Inger Ström-Billing från Samfundet Djursholms Framtid och Framtid och Sten Hellqvist från Naturskyddsföreningen. Samling kl 10.00 vid Djursholms vårdshus, Vende vägen 5. Ca 2 timmar. Info: Sten Hellqvist, tfn 08-753 22 68

Danderyd

Blomsterparadiset Sundskär

Följ med ut till Sundskär i Roslagens skärgård! Vi tittar hur växterna har gynnats av Olle Severins arbete med lie och slåtter på ön. Olle som fick Naturvårdspriset 2016 kommer själv att vara med oss även visa oss orkidéer och andra växter. Per Bengtson är vår växtguide. Samling på parkeringen vid Friskis & Sveltis, Norrtälje Sportcentrum, kl. 09:00 för samåkning. Eller vid taxibåt i Räfnäs 9.20. Heldagsaktivitet. Ta med 200 kr i kontanter för taxibåten, matsäck, stövlar och kläder efter väder. OBS! Begränsat deltagarantal. Anmälan till Lasse Björklund, lasse197@outlook.com.

Roslagen

Natursnokarna:

Småkryp och insekter

Vi letar under stock och sten, i jorden, på buskar och i gräset. Vad hittar vi för kryp? Hur ser man skillnad på en myra och en spindel och varför är en spindel inte en insekt? Vilket småkryp är snabbast? Kontaktpersoner: Ewa Tuneback, tfn 070-682 08 68 och Johan Näslund, tfn 073-919 40 06. Samling: Kl. 10:00 vid kiosken vid Lillsjöbadet. Ca 2 timmar.

Upplands Bro

Gröna kilarnas dag vandring

Vi gör en långvandring (ca 8 km) genom ädellövskogar, hällmarker och kulturlandskap, med guidning av Jan Holmbäck. Samling vid Ladvik (ta buss 670 från Söderhamnsplan 10.40 eller från Tekniska högskolan 10.20). Drygt 4 timmar. Samarrangemang med våra grannkretsar. Info: Jan Holmbäck 070-719 22 00.

Vaxholm

Fler aktiviteter - se separat affisch!

Måndag 22 maj

Upptäck storstadens fladdermöss vid Årstaviken

Med hjälp av ultraljudsdetektorer hoppas vi att få höra och kanske även se någon av Sveriges 19 arter som finns i Stockholm. Vi träffas strax efter solnedgången. Ta gärna med fika och varför inte en

pannlampa! Avgift: Medlem 40 kr, övriga 60 kr. Info & anmälan: Senast 15/5 till Christian Sommer, tel 070794 76 46. Samling: Kl. 20.00 vid Årstalundens båtklubb, Vicker-gatan 33, 10 minuters gångväg från T-banestation Skanstull. Cirka 4 timmar.

Söderort/Stockholm

Tisdag 23 maj

Trädpromenad vid Mälaren

Vi går Mälarpromenaden mellan Norsborg och Hallunda. Vi tittar på olika träd, hur ser bladen och barken ut, hur ser virket ut och till vad använder man träslaget. Familjer med barn är mycket välkomna, c:a 3 km att gå. Ta gärna med fika. Samling: Se vår webbplats eller ring någon kontaktperson. Tid: kl. 18.30-20.30. Kontaktpersoner: Jan-Peter Falk, janpeter.falk@gmail.com, tel. 070 922 33 84, och Jan "Peppe" Govella, jan.govella@gmail.com, tel. 070 788 42 83.

Botkyrka-Salem

Onsdag 24 maj

Fisksätra holme – värdefull naturpärla

Fisksätra holme har mer än en badplats att bjuda på. Här finns flerhundraåriga tallar och gammelekar med håligheter och mulm. Mulm är resterna av den nedbrutna veden och en hemvist för mängder med olika djur. Vi bekantar oss också med fågellivet som förhoppningsvis bjuder upp i majkvällen. Vill du lära dig om våra vanligaste fåglar är det här turen för dig! Samling: Fisksätra station, kl 18.00. Cirka 2 timmar. Info: Ronny Fors, 073-802 4543, ronny.fors@naturskyddsforeningen.se

Nacka & Saltsjöbaden

Lördag 27 maj

Besök naturmarkerna på Grävelsta gård

Vi besöker Grävelsta gård i Val-lentuna där Roger Billefält berättar om och visar oss deras pågående restaurering av naturbetesmarker. Bo Eknert guidar i den botaniska floran. Om intresse finns anordnas korvgrillning efteråt. Samåkning från Pressbyrån i Vallentuna kl 9.45. Åter ca 12.00. Anmälan till val-lentuna@naturskyddsforeningen.se. Ange om du har tillgång till bil.

Vallentuna

UPPTÄCK NATUREN I STOCKHOLMS LÄN!

30 APRIL – 18 JUNI 2017

www.utinaturen.nu

SÖNDAG 30 APRIL ● **Varför elda sista april?**

En Valborgsvandring med vida perspektiv, termer och kulturhistoria. Vilken koppling finns mellan att föra oväsen och att våren är på väg? Hur står det till med våren nuförtiden? Och varför växer så mycket konstigt på en ruderatmark?

Följ med Maria Bergström upp på Hammarbybackens topp att betrakta sprickdalslandskapet, det subkambriska peneplanet och traska sen vidare ner till den engelska parken vid Lilla Sickla. Samling kl 15.00 vid Willy Brandt i hans park vid Hammarbyhöjdens T-banestation.

Ca 3 km, 2½ timmar

ONSDAG 3 MAJ BARNVAGN ● **En tur till urskogen**

En urskogsutflykt under föräldraledigheten? En barnvagnspromenad med Maria Brandt till Tyresta nationalpark och på vägen kollar vi blommor och insekter, lyssnar på värfåglar och pratar skog, träd och skogsliv.

Och i Tyresta by finns ett café samt får, kor, höns och naturum. Samling kl 10.30 vid Svartbäckens busshållplats (buss 834 från Handen). Avslut i Tyresta by (buss 834 mot Handen).

Ca 3 km, 2 timmar

LÖRDAG 6 MAJ ❖ **Fågelskådningens dag**

Sandemars naturreservat är en av länets finaste fågellokaler. Bosse Ljungberg guidar över havsstrandängarna, genom lövlundar och betade hagar.

Lär och lyssna på sången och spana från fågeltornet på vadare och änder som födosöker i strandängarnas strandkanter.

Ta gärna med kikare och en fågelbok – och ha bra på fötterna, det kan vara blött! Samling 10.15 på naturreservatets parkering (buss 839* från Haninge centrum kl 09.44 till busshållplats Svärdsnäsviken 10.07).

Ca 4 km, 4 timmar

SÖNDAG 7 MAJ ❖ **Ännu mer fåglar...**

Fysingen är ytterligare en av länets fina fågelsjöar, med betade strandängar i ett gammalt kulturlandskap – här spanar du efter fågel i Bosse Björnsäters sällskap.

Dessutom erbjuds en titt på Nordians hög, en magnifik lämning från järnålderns folkvandringstid. Vi avslutar med en fika vid Ströms Gård.

Samling kl 08.45 vid busshåll Åshusby gård (buss 577* från Märsta stn kl 08.30). Hemfärd från Rosersbergs pendeltågstation.

Ca 6 km, 4 timmar

ONSDAG 10 MAJ BARNVAGN ● **Smådrakar och mossor**

I Judarns naturreservat finns Dolgtrazer, mycket små drakar och så här års förstås vårblommor och fågelsång.

Martina Kiibus leder turen förbi Åkes slott ut i den trolska miljön kring flyttblock och de Geer moräner.

Här finns också naturmaterial till blöjor och sårvård, offerplatser till älvar och en mängd annat nyttigt.

Samling kl 10.00 vid Åkeshovs slott (T-bana Åkeshov), avslut T-bana Åkeshov.

Ca 4 km, 3 timmar

ONSDAGKVÄLL 10 MAJ ● **Kvällstjatter vid Kaknäs ängar**

Nordost om Djurgårdsbrunnskanalen, norra Djurgårdens yttre udde, finns en omväxlande natur av ädellövskog, öppen ängsmark, små vattensamlingar och stadsnära skärgårdssklippor.

Ronny Fors leder denna tur ut i värvallen för att lyssna på allt som sjunger, shirpar, kvittrar, piper, kraxar eller kanske kväker.

Samling kl 18.00 vid busshållplats Kaknäs (buss 69), avslut vid Djurgårdsbrunn.

Ca 3 km, 2 timmar

LÖRDAG 13 MAJ ● **GENERATIONSGUIDNING Naturvandring med naturbingo**

Låt ditt barn få springa efter kottar, löv och blommor medan du får chansen att fördjupa dig i naturen kring Hammarbybacken, Lilla Sicklas Engelska park och gårdens ängsmarker och utmarksskogar.

Maria Bergström leder denna tur för läskunniga barn, lekfulla tonåringar och åtföljande natur- och kulturintresserade vuxna. Samling kl 11.00 i Willy Brandts park T-bana Hammarbyhöjden östra utgången.

Ca 3 km, 2½ timmar

SÖNDAG 14 MAJ Alla naturguider lediga.

SÖNDAG 21 MAJ ❖ **Stegsholm på Gålö**

Vandra med Bosse Björnsäter bland Adam och Eva och majviva i ett av länets största hagmarksområden. Tack vare de betande djuren bjuds här på en rik hagmarksflora. Hela området är som en mosaik av ekbevuxna beteshagar, blandskog, strandängar och bergsknallar, där närheten till Östersjön hela tiden gör sig påmind.

Stegsholms innehållsrika historia inkluderar också rysshärjningar, en jordbruksskola och Prins Carls uppfostringsanstalt för fattiga barn.

Samling kl 10.00 på naturreservatets parkering (buss 845* mot Gålö från Västerhaninge station kl 09.43).

Ca 4 km, 4 timmar
Ingen avgift

Nationalstadspark

Vi är en del av Kungliga nationalstadsparken

- lättgången tur i lugnt tempo
- ❖ terränggående, snabbare tur
- ♦ mer krävande tur

Storstockholms naturguider

www.utinaturen.nu

Naturskyddsföreningen
Stockholms län

Att delta kostar (om inte annat anges) 100 kr, 80 kr för medlem i Naturskyddsföreningen och under 18 år fritt.

Våra guider är universitetsutbildade biogeovetare, biologer eller motsvarande, och auktoriserade av Stockholm Visitors Board.

Vandringarna genomförs i alla väder – ingen föranmälan behövs.

Ta med matsäck/fika för turena över 2 timmar och tänk på att ha ordentligt varma kläder om det är minusgrader.

*) Kan ändras. Kontrollera tiden med SLs trafikinformation: <http://sl.se/>

Kontaktperson:
Maria Bergström
070-638 0712
mejl: maria.bergstrom@naturskyddsforeningen.se

Nu aktuella guidningar genomförs i samarbete med Haninge kommun, Länsstyrelsen i Stockholms län och Studieförbundet.

Studieförbundet

Fler tips och aktuell information på:

www.utinaturen.nu

Foto: Maria Bergström

Upplev Stockholmsnaturen med Storstockholms naturguider

30 APRIL – 18 JUNI 2017

MÅNDAG 22 MAJ KVÄLL ● Fåglar, grodor, kryp och blommor...

En kvällstur till Isbladskärret på södra Djurgården denna den "biologiska mångfaldens dag". Här häckar hägrar, här simmar yngel, här kläcks mygglarver, här blommor det och kvitrar det och naturen är som allra generösast.

Anders Tranberg guidar från busshållplats till busshållplats. Samling kl 18.15 vid busshållplats Edelstams väg, avslut busshållplats Isbladskärret.

Ca 3 km, 2 timmar

Vi är en del av Kungliga nationalstadsparken

SÖNDAG 28 MAJ ● ◆ En vildvuxen engelsk park med förflutet

Här vid Rydboholm i Österåker sjunger näktergal ikapp med svarthätta och lövsångare. Här finns bokskogar såväl som al-träsk, och när vitsipporna blommat färdigt tar krolliljorna över.

Vandra i sällskap med Anna Petri i kungars fotspår från Östra Ryds medeltida kyrka, längs med Kyrkviken och förbi Rydboholms slott, till parken som sjuder av liv - men som även döljer en och annan hemlighet från gångna tider.

Samling kl 11.15 vid busshpl Östra Ryds kyrka (buss 670* från Tekniska Högskolan kl 10.50) eller på parkeringen vid kyrkan ngt senare.

Ca 7 km, 3½ timmar

SÖNDAG 4 JUNI ◆ Långviksträsk

Ett stort, orört myr- och skogsområde med mossar, hållmarker, barr- och sumpskog. I stora delar mer än hundraårig, med god tillgång på död ved, spår efter skogsbrand och stor åldersspridning i trädsnittet.

Anna Petri guidar i denna vildmarksupplevelse utöver det vanliga – så nära bebyggelse och storstad.

Samling kl 10.15 vid busshpl Fårudsvägen (buss 429X* från Slussen kl 9.37 mot Ingarö, återresa från busshpl Vishamn (buss 428X kl 14.41). Obs att start och avslut är på olika busslinjer.

Ca 5 km, 4,5 timmar

SÖNDAG 11 JUNI ◆ Lindholmen Vallentuna

En tur med Margareta Lysell genom detta rika natur- och kulturlandskapet där ädellövskog, sumpskog, sjö och hagmarker ständigt blandas.

Lindholmen är en gård med lång historia och många berättelser t ex den naturminnesmärkta ek som enligt traditionen Gustav Vasa planterade som barn.

En vandring i hänryckningstid bland ekar, blommor och bin och fåglar.

Samling kl 10.30 vid Lindholmens station (ersättningsbuss 27A* från Danderyds sjukhus kl 9.46)

Ca 5 km, 3½ timmar

MÅNDAG 12 JUNI KVÄLL ◆ Näktergal och rosenfink

Följ med Malin Löfgren på en försommarpromenad till Sandemars lundar och strandängar.

Sandemars naturreservat är en av Stockholmstraktens bästa lokaler för rosenfink och här kan man också höra näktergal och många andra fåglar sjunga intensivt i maj och juni.

Från fågeltornet har vi god överblick över de betade strandängarna där olika vadare och änder trivs.

Samling kl 18.10 på naturreservatets parkering (busshållplats Svärdsnäsviken, buss 869* från Gullmarsplan kl 17.35 kommer fram kl 18.07).

Ca 3 km, 3 timmar
Ingen avgift

SÖNDAG 18 JUNI ◆ De vilda blommornas dag i Sandemar

Denna dag firas med blomstervandringar runt om i hela Norden, inklusive Färöarna och Grönland. Kristin Lundvall leder just vår vandring i Sandemar med dess blommande lundar och strandängar.

Samling kl 10.15 på naturreservatets parkering (buss 839* från Haninge centrum kl 09.44 till busshpl Svärdsnäsviken 10.07). Ta gärna med en flora.

Ca 3 km, 3½ timmar
Ingen avgift

- lättgången tur i lugnt tempo
- ◆ terränggående, snabbare tur
- ◆ mer krävande tur

Att delta kostar (om inte annat angetts) 100 kr, medlem i Naturskyddsföreningen 80 kr, under 18 år fritt. Vandringarna genomförs i alla väder - ingen föränmälan behövs!

Ta med matsäck/fika för turerna över 2 timmar.

Våra guider är universitetsutbildade biogeovetare, biologer eller motsvarande, och auktoriserade av Stockholm Visitors Board, nån gång tar vi också in duktiga gästguider.

*) Kan ha ändrats, kontrollera tiden med SLs trafikinformation: <http://sl.se/>

Nu aktuella guidningar genomförs i samarbete med Haninge kommun, Länsstyrelsen i Stockholms län och Studieförbundet.

Storstockholms naturguider

www.utinaturen.nu

Naturskyddsföreningen
Stockholms län

KONTAKTPERSON
Maria Bergström
070-638 0712
maria.bergstrom@naturskyddsforeningen.se

Foto: Maria Bergström

www.utinaturen.nu

GRÖNA KILARNAS DAG

Söndag 7 maj

Fågelskådningens dag vid Angarnssjöängen

Angarngruppen är "Din värd i fågelvärlden". Fråga de gula västarna som rör sig mellan Byksberget och Fågeltornet 09.00-12.00 om fåglar och sjöängen. Vårdar Karin Hendahl och Björn Nordling.

Arrangörer:

Angarngruppen

www.angarngruppen.se

Se även: Stockholms Ornitologiska Förening
www.stof.nu

Söndag 14 maj

Natur-och kulturvandring i södra Rösjökilen

Vi tittar på fornlämningar, gamla gränsrösen, ängar och vattendrag i Rösjökilen. Vi får också tillfälle att se hur naturen utvecklas kring den nya, nedgrävda kraftledningen. Vi går ca 7km. Medtag matsäck. Kläder efter väder.

Samling kl.10.00 vid buss 607 hållplats Sätra prästgård. Bussen går 09.38 från Sollentuna C mot Danderyds sjukhus (obs. kontrollera då tiderna kan ha ändrats sedan detta tryckts). Ca 4 timmar. Återfärd med buss 527 från Smedstorp.

Det är möjligt att bara gå halva sträckan och ta buss från Rösjön mot Sollentuna C.

Guide är Herbert Henkel tfn 08-754 18 19

Arrangörer:

Naturskyddsföreningen

i Sollentuna, Danderyd och Täby

sollentuna.naturskyddsforeningen.se

danderyd.naturskyddsforening.se

taby.naturskyddsforeningen.se

Storstockholms gröna kilar är den stjärnformiga struktur av naturområden som sträcker sig från förorternas ytterkanter ända in till Stockholms centrala delar. De gröna kilarna ger Stockholmarna en fantastisk tillgång till natur på nära håll. Men denna grönska är ingen självklarhet. Exploateringstrycket i storstaden är stort och nyexploateringar naggar bit för bit de gröna kilarna i kanten. Därför arbetar vi för att skydda dem.

Söndag 21 maj

Utflykt till Tärnanområdet

Vi gör en utflykt till Tärnanområdet som ingår i Angarnkilen. Vi besöker den fina hagmarken vid Tärnholm och urskogsreservatet i Bromseby med 300-åriga tallar.

Samling på infartsparkeringen vid Brottby allé / Sjöbergsvägen kl 9.00. Föranmälan till Vallentuna@naturskyddsforeningen.se. Ange om ni har tillgång till bil.

Arrangörer:

Vallentuna Naturskyddsförening

vallentuna.naturskyddsforeningen.se

Walkingtur/ pass runt vackra sjön Fysingen i Upplands Väsby

Vi träffas vid Hammarbykyrkas parkering kl 13.00 och kommer att senast var tillbaka kl 15.30. Ha varma mjuka kläder och sköna skor. Passet innehåller meditation, shang ming rörelser, lätt funktionell träning och gång i ett tempo där vi kan och orkar samtala. Kostnadsfritt men boka plats på sms, 070-755 5436.

Arrangörer:

Future Health Sweden

www.futurehealthsweden.se

Hagadagen

Hagadagen och Gröna kilarnas dag sammanfaller i år. I Hagaparken kring Koppartälten kommer det hända massor av spännande aktiviteter kl 12-16.

Kultur: Kultur: Gustav III i ord och toner.

Richard Forsgren läser Gustav III:s brev och Krauskvartetten spelar musik från hans tid. Guidningar i östra och västra parken.

Musik: Nykelharpor och jazz

Barn: Drakflygning och bygga drake, sminkas som på hovet på 1700-talet, scouthack, Bee Urban kommer att visa bin och det finns möjlighet att prova dräkt som biodlare använder och puffa med rökpuff.

Natur: Cykelguidning längs Igelbäcken med Richard Murray samt information vid Koppartälten om de Gröna kilarna och samverkansarbetet som pågått i över 10 år.

Arrangörer:

Haga Brunnsvikens vänner

haga-brunnsviken.org

